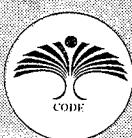

Jekabaara

Boko 146 nan - songo d. 21
1997 SAN - DESANBURUKALO

Cikela ceman n'a musoman kunnafonisében

a be bo kalo o kalo
Jamana baarada la BP: 2043 Bamako (Mali)

DEN LADAMUKO ÑUMAN BE DAMINE A BALOCOGOÑUMAN NA

Ne 7

KALO LADILIKAN

Nin kalo in fana la, an k'an janto kalo temennéen ladilikanw na, minnu bora Jekabaara kono:

Desanburukalo baara kologirinw ye koori sannifeere ani kalanw waleyali ye. O bës n'a ta, hakili ka kan ka to baara minnu na, olu ye koori sannifeere. O Siratége la, an ka kan k'an janto :

koori bokojuman na ;

koorisugu ladonkojuman ;

Ka manaborew senbo kocribo minenw la.

ka kamijonw lafa teliya la, ka ben u fa hake ma.

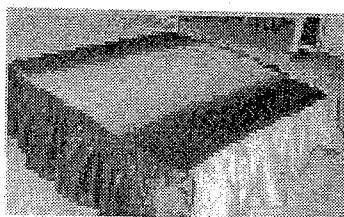
Fen min ye musow demenni taabolo ye nin kalo fila ninnu (Nowanburukalo ni desanburukalo) na, o ka kan ka nesinnakobaarawma anibaganmisen latulo baaraw.

Dawuda Mace Dawo
CMDT cinebolofarakuntigi dankan.

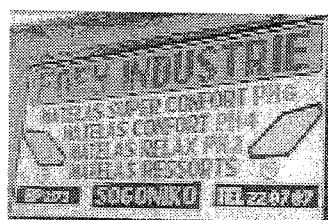
MALI SAMATASEGEW YE FASO KUNNAWOLO
KUPU KABARALI TANKENE KAN Ne 11

D
A
A
M
U
M
A

Fofi
baarada
ka
matelaw
(payasi)

Aw ka lafiya n'aw ka daamu, an'aw ka dudenw ni dugudenw ka keneya sabatili koson, a'ye matela Fofi ke aw dalan ye.
Sogoniko, BP 2173 - Telefoni: 22.87.87 Bamako (Mali)

L
A
F
I
Y
A
L
E
N

M
A
G
A
M
A
N

Aw ka lafiya n'aw ka daamu, an'aw ka dudenw ni dugudenw ka keneya sabatili koson, a'ye matela Fofi ke aw dalan ye.

"Kalan bo mogo son hakili la, nka kunnafoni be mogo bo kunpan na". Yoro Ulen Sidibe

Bee ni baara

San o san desanburukalo ka kan ka k'an bolo kiimēnikalo ye. Ka kelenw jatiminē u juman n'u juguman, walasa, ka kētaw boloda ni hakili juman ye. Adamaden ka dijēnatige man kan ka ke kufeko ye. Waati-bee-jateminēta de don. Fen min yesēne ye, a ka kan ka jēnini, ka jēsorō ani ka jēbila.

- K'a jēnini ni feerew ye min b'a to a te k'an bolo kufebaara ye. K'a jēnini ni dabali jōnjōnw ye, i n'a fo dugukolo ladonko juman, senefenw sugandicogo juman ani senekeminēw ni seneiyiriwafenw segesegeliko juman.

- Ka jēsorō seneña, o ye dijēnatige latēmeko juman lawaleyali ye a kadara kōno. I n'a fo, baarakela tōwbee, cikela fana ka se ka balo ani k'a ka adamadenya ke a ka sene nafaw kan. Baara bee n'a nafa don. Walasa sene ka jēsorō, fo kalan ni faamuyali ka ke baara kanu kōno. Maa be fen min fe, i be jēsorō o de la. Nka "n b'a ke ten..." O te ko si dilan. Ni dunufola y'a ka folifen kanu de, a be dijē lasorō a sababu la. Nka, hali ni jamana kelen masakē tigerā a ka masaya la, a t'a nafa belen. Baara lankolon te yen, nka maa lankolon de be yen.

- Ka sene jēbila n'a dēmefenw ye. Baara bee n'a jukorōmadonbaara don. Ko dijē te to bolo kelen kan, o te nkalon ye, nka dijēnatige be lasinsin. O

fana ye tijē ye. A man kan, an be waati min na i ko bi, cikela ka to kunfinya la bele. Karamogoya man kan ka to banbali ye cikela ni cikelakolidenw ni jōgōn ce. Baarakējōgōnya de ka kan ka temē u ni jōgōn ce. O dun te se ka ke kalan kō. Bee b'a dōn ko ka bi Ala ye dijē da, kunfin de kera maa kalannen ka namugulasogo ye sanga ni waati bee. Jōnya bee be ban, nka kunfiya jōnya te se ka ban abada. Oye Samori Ture ka kuma ye. O yēre de kanma, a ye san tanniseegin ke ka tubabuw kēlē, ani ka san tanniseegin ke kalan jinini na. A fōra a ma don min ko "Alimami", o don de fana, a tōgō donna dijē cebaw kofogafeba kōno.

Kalanko te gansa ye. Awa i kera dijē ko o ko la, kalan wajibiyalen be i ma: dijē; du ni dugu ani jamana kōno hērē sabatili; denmisēnw ni maakorōbaw ladonni; sene

taabolo; baganmara ni mōnni, fo baloladaara ni kenyēreyebaara ani forolabaara. Ni kolo be dijē hērē la, o ye wōsiji ye. Nka ni kōgo b'a la, o ye kalan ye dērē.

San 1997 labankalo in na, an be dugawu ke Ala ka sankura ke hērē ni nafasōrō ani nagalikoy'an bolo an ka dijēnatige jēninisira bee kan. Ala k'an to jōgōn bolo. An te se ka jemukan in kuncé ka sōrō an ma foli kerenkerennen ke ka jēsin. Jēna dugu karamogomuso mōgō 21 ma, an'u ka karamogofila ma. Ni Ala sōnna, bōko nata kōno, an bēna kuma aw ye Jēna tile 35 kalan in kan. Jēna ye zayēridugu ye, min be CMDT ka Bla cikēkafo kōno. Sanni o ce, an be dugawu ke jōgōn ye. O kanma, an b'a fo ko: Jēkabaara kalanbagaw, aw sanbee-sanbee.

Tumani Yalam Sidibe

Politikiko taabolo

Meri sugandi kalafiliw waati be seneenna ka na. Yali Fansitōnw jēmaaw bēn'u ka tōndenw kumaniya sigidaw kōjenabōjamakulu tigilamogoya ma wa, i n'a fo u y'a ke cogo min depitew sugandili kalafiliw la? N'o kera, o be ke baasiba ye. Baasi belebele. Walima a b'u hakili la de wa ko: n'i kera politikitōn jēmaa ye, o b'a jira k'e de sako be mine wajibi la tōndenw fe. Ko dungō ni fēko t'olu la belen. MORENA politikitōn koni ye hērē d'a yēre ma n'a senboli ye fanga sinamatōn (Fansitōnw) katigelenw ka jēkulu la. Yali a te fo wa ko: ji min ni duuru te ban, mōgō hakilima b'a bōtuma dōn o la?

Tumani Yalam Sidibe

Suransan dugu kibaruyaw

Suransan bë Jijan mara la. O bë Kita kafo fë. Suransan ni Jijan furance ye bametere mugan (20) ye. A ni Kita dugukonona furance ye bametere binaani ye. Suransan bë Kita saheliyanfan fë.

Suransan ni dugu minnu bë dancebo, olu file:

Manbiri b'a ni koron cë;
Balandugu b'a tilebinfë
Kasan b'a ni worodugu cë
Dugu t'a sahelife fo ka se Kaarata.
Suransan ye balikukan këdugu köroba ye. Bamanankan kalanden joolen fölow bora Suransan dugu de kono, Mali jamana kono. Olu dow tögo file:

- Musa Madi Kulibali;
- Madijan Fofana;
- Fune Madi Kulibali.

Koorsene baarada nalen, n'o ye CMDT ye, Suransan kera Manbiri Zedéri (ZDR) fë, Jijan cikëkafo la, Kita cikëmara kono.

Jë-ka-baara

Folo, ton kelen de tun bë anw ka dugu kono. Nka bi bi in na, ton cayara. Ton cayali' nana ni soro yiriwali ye. Dugu yiriwali te soro fen were la ni Jekabaara te. Jekabaara bë dugu bo nog la joona. Dugu tondew bora ka biriki baa fila gosi, tile fila kono. O birikiden kera ka lakoisoba jo. A soden kelenkelen jojan ye metere tan ye. A josurun ye metere seegin ye. O temennen ko, an y'a nini Lamerikan fë, u k'an deme. U nan'a soro ben b'an ka dugu kono. Ko jë-ka-baara bë yen. Olu y'an deme ni lakoiso soden saba ye, ani karamogow ka biro ni negeen soden saba. Bi bi in na, lakoiso wooco de b'anw ka dugu kono, lani balikukanso fila.

CMDT ye folo jo. Jakelébaarada "Stop Saheli" ye filanan jo. Olu bëe sorla jë-ka-baara de sababu la. N b'a

nini n balimaw fë, u ka ben. Ben de bë dugu yiriwa. Fosi te ben bo. Koorsene baarada nalen ye balikukan sankorota Kita mara la. Kalanden joolencayara. Faamuyalicamansorola baaraw këcogo la.

Bi bi in na, kalanden joolenw b'u ka dugu baara caman ke Kita, i n'a fo forow sumani; sannifeerew, ani

dugukolonon këleli baaraw, n'olu nogonna caman wërew.

Kalan in kera sababu ye ka ben sabati dugu kono. A ye baarw jiidi, k'u keli nogoya.

N bë wele bila fasoden bëe lajelen ma, an k'an cesiri fasokanw kalanni na.

Bakari Kulibali

Bamananya te ko lankolon ye

I n'a fo an y'a lahidu ta aw ye Jekabaara ka nowanburukalo temenen boko kono cogo min, an bëna bamanangundow laseli damine nin yoro in na, an kunkow nogoyali kanma.

Dinë gelyakobee n'a sababu don. N'i dun ye jateminé ke, i b'a soro o sababu fanba ju bë an yerew jogol a: a ka dinenatige taabolo; an ka keta an'an ka fotaw. Bamanan na, ni ko te ko bëe la, ko bëe fana lankolon te de.

Bi an bë kuma an ka joggoguw la belebele do kan, min këkokelen bë se k'an ka dinenatige bëe don bogol a. O ye "kalo arabanin kelen" ka ko ye. (Kalo araba laban "farafinkalo").

- K'i ko a don, o bë se ka bana sidonbalilase adamadenma, banyoro te min na kaburu kono na ko.

- K'an ka kosebew jutige a don, o bë se ka ke sababu ye, k'i ka ko ke ko

lankolon ye.

- Ka je i muso fë a don, den min bë sorosene, n'oma fantanya a sanfolo, a bë bantanya.

An ka fara nin ko folen bëe la kalo arabanin kelen na. N'okera, an kunko caman bë nogoya.

A jiri

N'a ko dun y'i soro ka ban dun, i bë nkabafin diili n'a bulu, ani goro körönfsfara don nogonna, k'ikon'a ye tile saba (wulatilejan fë) ka tugun nogon na.

Yalabanin koden

Benkan te se ka sariya nonabila

Taratadon, nowanburukalo tile 25, san 1997, kera an ka sariya tigilamogow ka sanbaaw raw daminewaledon ye. O kene o nemaa ya tun be jamanakuntigi Alfa Umar Konare bolo. Maaba caman were tun be kene in kan, ka fara sariyatigikan. Sariyasosetigi (Hamidu Jabate); Luwi Basitidi (Sanfekirisoba), nemaa, ka se soronadonnaw ka tonba nemaa ni kiirisira sebennikelaw ka tonba nemaa ma, ka fara maaba caman were kan, olubee tun be kene in kan. Jemukan caman fora nemaaaw fe, ninankene in sigikan koro n'a nafaw kan. O min ye : jemufanga, netaa ani sariya ye.

Nka, jemukanw bee la, min y'an nekorose kosebe, o kera peresidan Alfa Umar Konare ka kumaden daw ye. Ako : "Benkan te se ka sariya nonabila, nk'a be se k'a deme de". O ye legese ye sariya labatojamana bee kono. O dedun kelen be i ko a ma faamu an bara yan. O de kanma, i b'a men waati caman mogow da ko: "Ni peresidan y'a lanini, sariya be se ka karisa nobila". O mogo masinaw ma min faamu, o de ye ko: jemufanga kono, fosi te sariya ni san ce. Hali peresidan (o min ye sariya yere lakanabaga folo ye). Benkan man kan cogo sila ka a to sariya ka lagosi. Barisa sariyalagosi mana na ni here o here ye, sariyantanya bena n'o dafiribone ye, min ka jugu, min ka kalan, min maasibalen be.

Sariya latilennen kofefenw do de be se ka ke yafa ye. Nin kuma in nafa te politikimogow doron kan. Jamana den kelenkelen bee, ani jamana tonkun kelenkelen bee niyoro numan be sariya labatoko numan na. Kuma tenu se yere ka fo ka ban sariya sinsinniko kan "desantaralizason" kono. Ni sigida bee ka ko tora a yere bolo, o b'a jira ko sigidaw ni marakojugu ani dunkojugu man kan belen, n'u b'a fe u ka nesoro sigida tow ce ro.

A be fo ko numan ni juguman bee ka nognlasorobore kognfen te se ka ke dower ye forontomugu ko. O koro be kene kan. Numanya kelelan were te

juguman nangibali ko. Cogodi jamafen lakanabaga ni walenumanke dusu be se ka to nogn bolo, ka soro siginogn were t'a la jamafen sonyabaga n'a ronogobaga nangibali ko. Sariya be adamadenw de kunkan, nk'a man kan ka adamadenya ke jemufanga jamana kono. Awa, sariyabere ka kan ka tinenikela sugu bee gosi bere kelen de la. Politikimogow danma sariya temesira ani jamanaden gansanw danma sariya temesira man kan ka ke yen.

Ni ntuloma be dije la, sariya don. Ni sigikan be dije na, sariya don. Hali ni ni yere be dije na, sariya don. O de kanma, i ye dije laje bolo o bolo fe, i be taa tenkun sariya de la: diinessiraw; adamadenyasiraw; farafinna ani farajela. Hali mogo be ladiya Ala fe de

sariya nofe, k'i don arijana kono. Awa, hali mogo be nangi Ala fe de sariya nofe k'idonjahanama kono. Sariya latilennen deb'a to numantigilamogow be wason'u ka numanke ye, barisa juguman-tigilamogow be nangi u wasalen ne na.

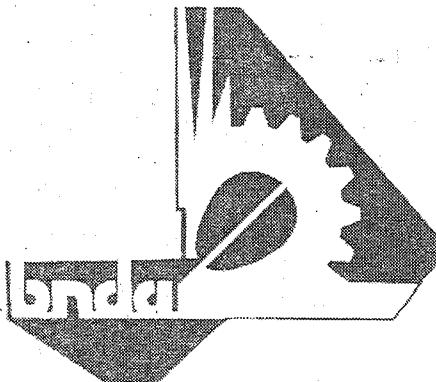
An kana sariya bali, an kan'an banamini sariya n'a kotabagaw ce. Ni sariya te yoro min na, o yoro be ke binkanniyoro gansan ye. Nka, ni sariya lafulen don yoro min, n'a be balan soro yoro min, o yoro ka jugu ni warakungo ye de.

Nin bee de kanma, an ko ko sariya tigilamogow ka kene in jemukan folen caman bee la; min y'an nefa kosebe, o ye ko: benkan te se ka sariya nonabila, nk'a be se k'a demen.

Tuya Sidi

Mali senekelaw ka soro yiriwali waribon (BNDA)

Mali waribonba nujujima walasa Mali ka sebekoro Nuguiya

Tigiya jekulu min baaranafolo ye sefawari d. 8 870 191 400 ye

Nemaa Sigida: C.A.A. soba. BP 2424

Teleponi : 22-64-64 / 22-66-33 / 22-66-11 / 23-58-58

Telekisi: 2638 MJ - Fakisi: 22-29-61

Bolofaraw: Bamako, Fana, Kucala, Segu, Niono, Sikasso.

Yeretabolofafaraw : Buguni, Moti, Tumutu; Gawo, Nafunke.

Bolofara togolataw : Kita, Kunana, Ngesoba, Nena, San, Doyila, Yoroso, Welesebugu, Kajolo.

Togolabasigida jamana kokan : CNCA Pari

DG Bank Frankfurt AM Main Alimani
American Express Bank

*BNDA ye waribon ye min kerenkorenne be seni yiriwali ni
jurukow ani cikeduguw layiriwali warimaraw la*

Mali kunu n'a bi

Manden bë damine woyowanyankò la Sebeninkorò kin na Bamako, tilebinbolo fë, ka taa fo ñani dugu min bë Lagine jamana kono.

"Manden ye fëbaroji de ye, Manden bë lonbonlanba, nka Manden te bon dë". Okoroté doweré yeko Mandenkaw ye kelenya, ben, hörönya, yerewoloya ni mögöya, furuhögönya, siginögönya, teriya, kanimëya, koröya, dögöya, baya, faya ke adamadenya jösenw ye. An bë kuma in damine ni Mori Kante ka dönkili ye: "Soso masa tun ye Sunmangurun Kante de ye. Manden masa tun ye Dangarantuman Keyita de ye. Ale de ye Sunjata Keyita fadenma koröke ye. Fandenya geleya koson, Manden masa ye Sunjata n'a ba, an'a dögömuso gen ka bo Manden, k'a kana Manden kotigiya ta. O genni de kofe, Dangarantuman Keyita ye Sasuma Berete d'a ka jelike ma, k'a ka taa a di Sunmangurun ma, a ka Sunjata yörönini k'a faga, ko nontë a bë Manden kotigiya ke don do la. O ci selen Soso masa ma, a ye Sasuma Berete lamara, k'a fo ciden ye, k'a ka na a fo Dangarantuman ye ko: "n'i y'i ka wulujugu faga, ko dota b'ikin". Owaati kelen na, Soso masa n'a ka kelbolo y'i kunda Manden kan. Aye Manden ci ko kononton, k'a jo ko kononton, ka Mandekaw ladon danin fe k'u labo daba fe, k'u lakuma bara kono. O de kanma, Manden masa ye mögöw bila ka Sunjata yörönini walasa, a ka na Sunmangurunko in dagabou da la. "A bë fo ko: kun bë d'inka kunteretë di. Ce wuli ka bo i sigiyoro la, o ye tine ye nka wuli ka bo i nakan kan, o ye n kalonkuma ye, cekoroba n'a nakan bë yaala".

O de la, Sunjata seginna Manden. Barisa "Misi bë jolit'o a la, ka nönbö", O y'a soro Sasuma Berete seginna Mandenni Sosomasaka ceyagundow ye. Bawo nege ni kise tun te Sunmangurun don. Wa ceyaminenw

lakikawtun b'a fe. Nka dönökörökinifesen mana ke k'a bon, n'o ser'a ma dörön a kera suye. Odekoson, Sunjata Keyita n'a ka kelbolo hakililitigera keloko in na. U ye jögonkunben Kirina 1235 san na. Kel wusura k'a wusu, dönkok ma fën ne, Sunjata y'a ka kalajugu ni dönökörö jöori-bo dörön Sunmangurun ye boli fisaya ni sigi ye. A ye kene bila, k'i yerejini. Sunjata tugur'a ko, k'a gen, ka desse a la. U ye jögongenfo nanankulula. Soso masa donna kulu in kono, k'a tunu, Sunjata nana k'i tege gosi kulu in kan, k'a nininka ko: i kan don wa?... Sunmangurun ko, k'ale kan te, o de kera Kantew jamu soroço go ye. O de y'a to Sunjata Keyita sigira Manden masaya la, k'a togoda ko Mali, k'a galodugu ke ñani dugu ye. Sunjata Keyita soseginnna 1255 san na."

Masawulen sigira Sunjata no na. Masamori tugura o la, Masadanga Keyita fana y'o noröbila. Nin ce saba ninnu ka masaya kera san wulonwula (7) de kono Sunjata kofe. Nka, Manden fangako ma se ka jösen soro. O de kanma Kankun Musa sigira fanga kunna. Ale de ye teriya siraw taama Malini Makan ni Misira jamanaw ce. O taamaw senfe, Kankun Musa ye sanu kilo 250 nin arabuw la (sokew, faliw ani mögöw de y'o donni ta...)

Tubabuw nana Segu, Belédugu, Sikaso fanga soro, an ka jamana kono. O fangakuntigrew tun ye Biton Mamari Kulubali, Babenba Tarawele, Ceba Tarawele, Da Jara, Ngolo Jara, Laji Umaru, Seku Amadu. Nka, Farajew nana Kumi Jose, Amadu Amadu, Babenba Tarawele, Samori Ture soro fangatigilamögöya la. Olu tun ye foniseerew, ladiriw, kankelentigrew ani yerewolow de ye, (i n'a fo Jöseton folikelaw y'a fo cogo min).

Tubabuw ka keleminew de ye setigiya d'u ma. O setigiya de y'a to, an ka jamana kera faransikaw ka

marayoro ye san biwolonwula ni duuru (75) kono. Afriki tilebinbolo jamanaw ka galodugu tun ye Dakaro ye, min bë Senegali jamana kono. Senluwi dugu tun ye Senegali jamana galudugu de ye. Mali ni Senegali ye federason sigi sen kan yereetakow bolodalen. Senegali peresidan föl tögo ye ko Lewopoli Sedari Sengori. An marabagaw y'u jija ka federason nemaaw kodon jögon ma, f'u y'a ci. Barisa Modibo Keyita wali Lewopoli Sedari Sengori de tun bë ke jamana fila in peresidan ye. O tun te ben tubabuw ma, wa fana uka marabolow jenefin tun b'u degun sorodakow la. Kabini federason cira, Modibo Keyita ye yerefäsebënkö teliya, k'o soro 1960 san setanburukalo tile 22 don. A tilala k'i yoro janya faransi jamana la. Bawo, a y'i nesin sosialisimu jamanaw anilarabu jamanaw de ma.

Foka ta dije ban pewu, Maliden bë majamu a bokolo de la, i n'a fo a buruju. O de koson, Malidenw ka "badenyakelé be sisi nka, a te mené abada". Barisa Malidenw taamakan, u kumakan, u sunögökan, u yelekan ko "saya kafisa maloye". O de kanma, Modibo Keyita ye lahidukan seben sariyasunba kono ko "Mali dugukolo tilance walj kurukaara bë se ka don da la walasa ka Farafinna mumë kunmabo. O de b'a jira ko Malidenw dusu laminen don adamadenya sinsiberew dela: foniseereya, ladiriya, tilennenya, kelenya, yerewoloya, hörönya, kodontigilamögöya ni fasodenya, ka kón sorodako ne. Wa, u tun bë maloya fana. O de la, Mali ye badenya ni teriya siraw bila ni dije fantan naani ce, minnu y'a danbe segin a ma. O de koson, Malidenya birifini tora jamana ni jamanadenw bëe kan, ka sinjiya ni badenya ke, u hakili ka dumuni ye.

Nka ninjuguw y'u kali ko f'u ka Malidenw sigi u sentegé kono. O de la,

U ko...

Fa-juguden ka ca, nka dangaden ye kelen ye. I fa walima i ba sara ka du min jolen tó, n'o cira i bolo, iker'ifa majuguye. Nka dangaden faterit'a teriye, a ba teri't'a teriye. Dangaden bë négéne ke bin min kan, ba min b'o nini, o de wolo bë ke ka dunu tu.

Jeli Baba Sisoko
Mali jamana maanabolaba

Aw ye jemufanga in jateminé ka ke mun ye de. Kotoñogontala ni fasokanu de don koyi. Nöntë a bë ke jawulifanga ye.

Karunga Koné
Lakolikaramogo (Kolokani)

Janfa ni janfanti bës ye fën kelen yé. N'i b'a ke mögo min na, o de kafisa n'i ye, barisa i be jón i yere la a kërefe, de k'a janfa.

Bugari Fônbâ
Ka bo Npésoba

Neni man jugu, maloya de ka jugu. Maloya man jugu, bana de ka jugu. Bana man jugu, saya de ka jugu.

Fanta Danba köroba

Maloya koden bë, nka saya koden te.

Koni Kumare

Fën kelen min bë ne möne dinenatigé la, o ye don o don kumaba ye, ka soro baara te ka ke!

Sunkalo Trawele
Animateri ka bo Namabugu

Fën bë jira a dònbara de la, kuma bë fo a körôdònbara de ye. Nöntë u bës bë ke ko lankolonw ye.

Bukari Njai
Kita Biriko dònkilidala

an marabagaw ye sörödasi dow lasu, ka fanga ta 1968 san nowanburukalo tile 19 don. O sörödasiw ye Malidenw ka danbe, höranya, kelenya, fasodennumanya sudon. O siratigé la, Musa Tarawele y'a jenogonw mine 1978 san feburuyekalo tile 28 don, walasa k'a hakililatigé fangatigiya la. A y'a jenogonw lagosi ka jugunkalonda u la, k'u ni jamana ni jamanadenw

kodon nögön ma. (Cékoro Bagayoko, Karimu Danbelé, Zozefu Mara, Yusufu Tarawele, Kisima Dukara, Sarili Sanba Sisoko).

Kabini 1968 san fô ka se wulikajo waati ma, lafiya ni daamu tun te Mali kono. Olubora mogow hakili la. Ode ye wulikajo sababuya 1991 san na.

K'an bën boko wëre.

Bubakari Kulubali

Mali jemufanga nëmaa fila kabi an ka yorëta fo bi

Modibo Keyita

Alita Umaru Konare

Kosafekunnafonî

Jumadon, desanburukalo tile 26 kéra donba ye Malijemufangako la. Odon, jamanakuntigi ye yafa ke an ka jemogokorodoye, minye zenerali Mamadu Kulibali ye. Ale de tun y'an ka kélécew ka minisiri ye Musa Trawele ka fanga labanwaatiw la. A fana tun bilalen don a si kasó la. (O fana kéra ka da jamanakuntigi ka yafa kan, a ye min lase Musa n'a jenogonw ma, k'u ka kasó bo fagalila, k'a ke si kasó ye.

Denlabaloko kunnafoniw

N balimamuso denbatigiw, halibi an ka masala bε den ka baloko cogoyaw de kan. An ka masala temenen tun bε min kan, o tun ye yelema minnu ka kan ka don den ka balocogo la, n'a bε mo ka taa. N ka ladilikan senfe, n ye n sinsin tuma bε denba sinji nafako la den kan, bawo o de y'a ka balo folo ye, baasi fosi't'a soro min na. Nka, ni den bε mo a nogo bε dayelε. O waatiw fana ye ba sinji dgoyatuma ye. Fo denba ka sinji jukorodon ni balo wrew ye minnu bε se ka den nafa kosebe. O dumuni nafamaw ka ca. A caman fora aw ye, k'a ta nonow la, monijiw, najiw, sogow, jiegew, fanw, legumuw, jiridenw fo ka t'a se laroninw ma, denba ka kan ka minnu di den ma. N bεna o dumuni nafama damado tobicogo fo aw ye. A fen bεs bε soro an yere fe yan; k'a ta an ka kubedaw la fo ka se togodaw ma, nin fen kelen-kelen soroli man gelen cogo si la, n balimamuso denbatigiw bolo. An ka togodalamusow bε suman sugu bεs senε. U bε baganmara ani nakosene ke. N bε se k'a fo ko fen bεs b'an bolokoro. A tε bε to timininandiya de ye.

Moni minnu ka kan ka tobi den ye olu ye sugu fila ye:

Den ka di a ladonkojugu ma

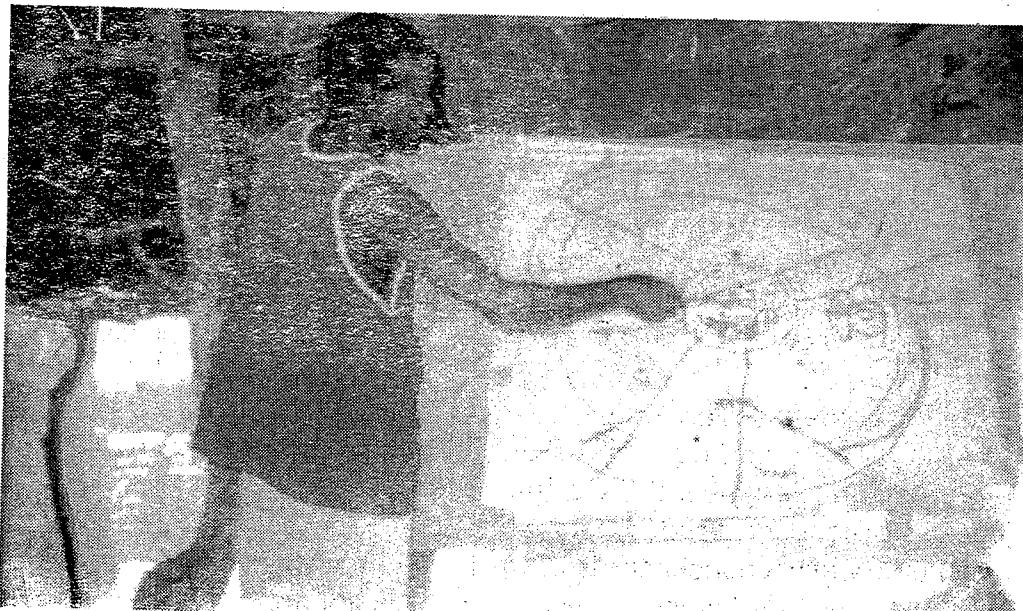
I - Monijian

Monijian, i n'a fo a tøgo b'a jira cogo min, o ye moni folo ye min bε tobi ka di den ma n'a si sera kalo duuru ma. A ji janya kun ye den nogo kogobaliya ye, walasa a ka yelema diya den kono. O de bεna a deli dumuni na fana. A bε tobi ni suman sugu bεs ye : sañø, sunan, keninke walima binbiri, kaba, malo, alikaama ani fini. Denba bε to ka nin kelen-kelen mugubø, k'a yereke tile la k'a ja; k'a tenten ni teme nenugu ye, k'a jiran; k'a lasago minen saniyalen

kono. Akanika toka sumanw falen falen son. Ni sañø walima kaba tora ka tobi tuma bεs, a bε negebo den na joona. A bε se ka ban dumuni ma, k'a soro kongo b'a la. O bε se ka na ni töçoya wrew ye den ma.

An ka ladilikanw senfe, an y'a jira tuma bεs ko denba sinji de y'a ka balofolo n'a ka balodafalen ye. Nka o t'a bali ni den bε mo ka taa, denba ka fen wrew ke ka sinji jukorodon, i n'a fo moniji, n'a ye kalo duuru soro. Omonijiw ye sugu fila ye: monijian ani moni nafama. U bε tobi n'an ka sumanw ye i n'a fo jo, malo ani kaba.

Ni den temenna kalo duuru kan, yelemba bε den a ka baloko la. A nogo bε kogo ka taa a fe, k'a fere. O tuma, a bε se ka fen caman dun. Sinji wo, monijiw wo, olu si te meen a kono tugun. O waati mana se, monijiw bε tobi k'a du; k'a jukorodon ni fen nafama wrew ye n'olu bε se ka ke sognajiw, jegenajiw, legumuw ani jiridenw ye. O k'o, laroninw bε se ka tobi. A ka kan denbatigi bεs ka i jija ka se den ka dumuni folen ninnu tobicogo la ka di denw ma, barisa nin fenw faamuyali nafaba te nesin denw dɔrɔn ma, a ka fisa kosebe denbaw fana ma. Ni

Den ladamukopuman no bε ye a la fo kalansow kono

KA SE DUGUW MA

denbatigi min ma se ka nin demesiraw sabati, o be segen, a den fana be segen, w'a te bo a yere la lafiya la.

Ninkunafoniw temenen k'o, nbenan da don dumuni suguya damadaw labencogo la ka di den ma. O dumuni daw file:

2. Mönijian ye mun ye?

Mönijian ye dumuni folo ye, min be dilan ka di den ma. A tobili be damine ka di den ma n'a si ye kalo duuru soro. A togo yere b'a cogoya jira. A be tobi k'a ji janya, bawo den ma kumbaya kosebe, a nugu ka fegen. Ni a tobira ka du, den nugu te se a koro. O ye fiñeba ye, bawo a yelemai b'a nugu segen. O be se ka tooro daw lase den ma.

Mönijian be dilan ni fen minnu ye:

- **mugu**: sañomugu, kenengemugu, kabamugu, malomugu

- **kumu** : lenburukumunin, tomi, dakumu, nsaban, poopoo n'u nognaw

- **kogo ani sukaro**

Mönijian tobicogo

N'i be mönijian tobi, a ka kan nin fenwka soro i bolokoro: mugudilannen, sukaro, kogo, lenburukumunin, dakumu walima binegiri.

N'i be n'a tobi:

I be daga jelen sigi tasuma kan, ka ji saniyalen k'a kono;

I b'a to fo ji in ka wuli kosebe;

I be muguhake dota: dumunikutuba ne fila walima ne naani be ta

Ib'okeji sumadooninna, k'a lamaga kosebe fo ani ji in ka nognon ta.

I be mugu nooninen in yelema ji wulilen na k'a lamaga;

I b'a to tasuma kan a ka tobi sanga duuru nognon

I be soro ka daga jigin, ka moni boka ke minen saniyalen dokonok'a datugu.

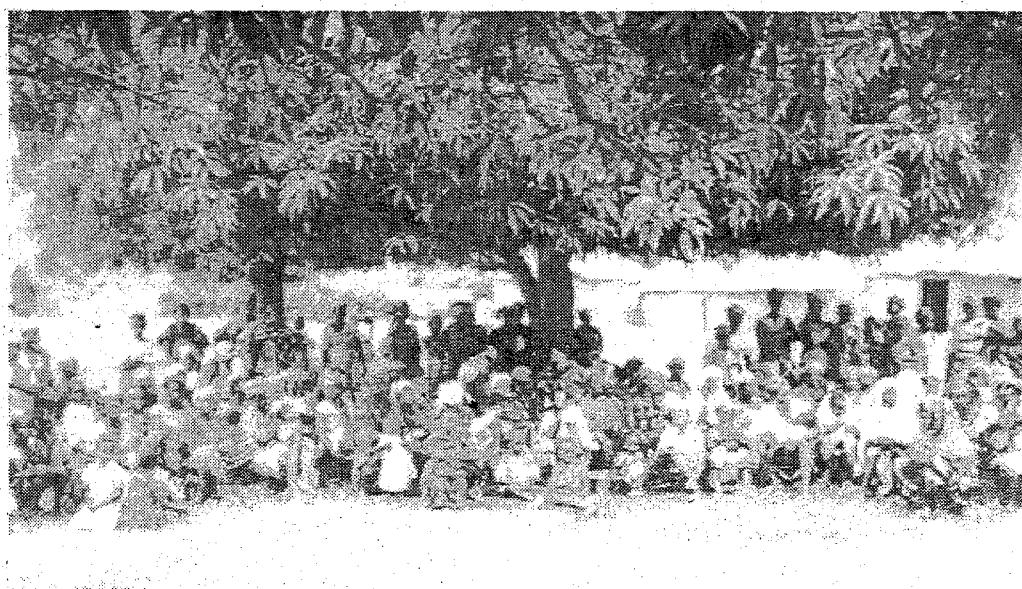
I be lenburukumunin bisi, k'o ji sensen ka ke a la

I be soro ka sukaro ni kogedoonin k'a la.

I be to ka moni in soli siñe fila walima saba ka di den ma tile kono.

Ladilikan

N'i ye monijian tobi den ye, a be se

Den b'i ko jirusun, n'i y'a son ka ne a b'i nafa.

K'a min fo ka taa se siñe fila ma tile kono. A to man kan ka mara ka si, ka di den ma a duguje. O be se ka kono boli nifooni lase den ma. N'iye nomugu bo, i ka kan k'a jiran. A be ja, o b'a mara diya. O k'o, ni mugu jiranna, o b'a yelema diya joona den kono. O la den kono te ton.

N tun y'a jira aw la n ka kunafoniw kono sanfe, ko ni den be korbaya, dumuni werew be don a ka baloko la. O lahalo kono, möniji filanan fana be na o cogo la. O waati la, a be fo möni nafama.

Möni nafama ye möni sugu jumen de ye?

Cogoya caman de be nin möniji fila ninnu ni nognon ce.

A folo ye möni nafama be tobi ka du, a kefenwka ca fana ka da a nafamayoro kan.

Fen caman be don möni nafama tobicogo la, wa a sugu ka ca fana. N'i be möni nafama dilan, a ka kan nin fenwka soro i bolokoro.

2. Möni nafama dilancogo

A kefenw : nomugu, somugu, jegemugu (jegelalan walima jegewusu), tigadege, nono (nonomugu, nonokumu walima nonokene), kogo ani sukaro, tuluw, fanw, woso.

Nka, nin fen folenw bee te ke möni.

suguya kelen na. N'i be min tobi don min i be o kefen kerennenn de ta. A kelenkelen be se ka tobi ni sañomugu ye, keninkemugu, ni daw ko binbiri, kabamugu walima malomugu. Möni nafama tobita daw file:

Folo: do be se ka tobi ni:

- nomugu : kuyeri ne fila
- somugu : kuyeri ne fila
- kogo : kise damado

Filan

- nomugu : kuyeri ne fila (dumuniketkuyeri)

- jegemugu: kuyeri ne tilance
- kogo: kise damado

Sabanan

- kabamugu: kuyeri ne saba (dumuniketkuyeri)

- tigamugu: kuyeri ne fila
- kogo : kise damado

Naaninan

- kabamugu: kuyeri ne saba (dumuniketkuyeri)

- somugu: kuyeri ne fila
- kogo: kise damado.

Duurunan

- malomugu: kuyeri ne fila (dumuniketkuyeri)

- tigadege: kuyeri ne kelen
- kogo: kise damado.

Woornan

- malomugu: kuyeri ne fila

(dumunikekuyeri)

- sogo tigetige: kuyeri ne fila
- kogo: kise damado

Wolonwulanan (wosomoni)

- woso : den kelen
 - ntentulu: kuyeri ne fila
- (dumunikekuyeri)

- fan : kelen
- kogo: kise damado

N'i ye nin moni tobitaw kefen laje, o b'a jira ko fen caman be se ka don den ka moniw na walasa k'u ke moni nafamaw ye. A kani denba ka ninnu tobi k'u falenfalen, k'u bo nogon koro. N'a ye do tobi bi, a be' dowera tobi sini. O b'a to dumuni be diya den da. Adow tobiko folo, den t'a dun kosebe, bawo kefen dow koson, kasa doonin be ke moni dow la. Nka ni den tora k'u dun, a be deli u la. O bee be soro denbatigi ka timinandiya fe. O kofe, denbatigw, i n'a fo bangebagaw, k'u hakili majo doonnikelaw ka kunnafoni dilenw fe. U ye fen o fen fo, o bee be soro an fe yan. Misali la, k'a fo hali nabulu minnu be soro an bolokoro, olu joyero ka bon kosebe baloko taasira la. O koro ye ko an man kan ka taa an ka balofenw nini yero jan na. A bee be soro an yere fe. U be bo an ka senefenw la, nakofenw ani baganmaraw la.

Laroninw

Ni den nana kalo seegin soro, kalo kononton, fo ka taa se kalo tan ma, laroninw tobili be damine, najiw ani jiridenw labenni bena olu dafa walasa ka den balo ka ne.

O laroninw do ye kabamugularo ye.

A dilancogo file:

- kefenw: kabamugu, nonomugu, naare, kogo, ji.

N'i bena a tobi nin minenw jelen ka kan ka soro i bolokoro: barama, filen, tasa, teme, kutu. Gakuru, furune ani gasi bee ka kan a tobili la. Ni min b'i bolo o de ka ni.

A tobicogo

I be ji ke barama saniyalen kono k'a sigi ga kan;

I be kabamugu tenten, ka do ta ka

ke ji doonin na tasa kono;

I be nonomugu doonin fara okan, k'a lamaga ni nogon ye;

I b'a to fo ji ka wuli kosebe

I be soro ka mugu nooninen yelema daga kono, ji wulilen na;

I b'a lamaga, k'a lamaga fo a ka du ka nogon mine

I b'a to tasuma kan a ka tobi doonin fo a ka mo

I be soro ka naare ke a la ani kogo doonin

I b'a to u ka wusu ni nogon ye

I ka laro monen file. Denba be to k'a doonin-doonin ke tasarin kono ka di den ma. Nin den delila nin laro dunnedna, a b'a nafa kosebe. A daboli be nogoya fana k'a soro denba ma segen.

Solaro fana ye den ka dumuni numan ye. A nafa ka bon kosebe den ka baloko la. N'i be so laro dilan, fen minnu ka ka soro i bolokoro olu file: so, fini, joge, tomati, jabaken, walima jababulu, tulu (situlu, tigatulu naare) kogo, tigakise.

A tobicogo :

N'i be solaro tobi:

I be so folon folo, k'a je, ka tiga susu, k'a tenten;

ka finiko, k'a bugubugu, k'a cencen bee bo a la;

ka joge farafara, k'a kolo bee tomo, k'a susu;

ka jaba walima jababulu ni tamati ko ka je;

ka jaba tige, ka tamati nooni;

I be ji ke daga kono, k'a sigi ga kan, ni ji wulila;

I be soro ka jaba, tamati ani jegemugu ke a la ani kogo doonin;

I b'a to a ka tobi kosebe, N'a mona I be fini ni tigamugu ke nogon na k'a lamaga, ka soro k'a yelema naji la daga kono; k'a lamaga ni mununan ye;

I b'a to tasuma kan a ka tobi fo k'a mo, k'a ji du kosebe;

I be soro ka tasuma dogoya a koro, a ka wusu.

O tuma, I be i ka tulu da laro in wusuto sanfe u ka wusu ni nogon ye kosebe;

I be soro k'a bo, n'a sumana, k'a di den ma. Solaro ye dumuni ye min nafa ka bon kosebe den ka baloko la. A be fanga di den ma, k'a mo diya ka bo a yere la joona. Baloko numan be den tanga bana misennin caman ma. Ola, den bangebaaw fana be lafiya.

Pomiteleraro

Pomiteleraro be tobi ka di den ma. O laro tobicogo file

A kefenw:

- pomitere kilo kelen
- sefan kuru kelen
- nonokene litiri tilance walima nonomugu garamu 250
- naare garamu 250 walima tigatulu litiri tilayoro naani
- kogo: a be jateme laro dilanto.

A dilancogo

Minenw: barama, filen, kutu, tasa, aseti, galama

A tobicogo:

I be sefan ni pomitere balabala

I be sefan ci k'a woren, k'a bila minen kono

I be pomitere balabala en fana woren k'a je pewu, k'a fara bee bo

I be nonokene wuli k'a sigi. Ni nonomugu don o be dilan ji wulilen litiri tilayoro naani na.

I mana tila nin baaraw la,

I be pomitere worenne ke filen jelen kono, k'a tereke ni galama ye fo k'a nugu kosebe, k'a kuru bee ci.

I be sefan fila in ci k'u kono na nreman fara pomitere kan, k'u tereke.

I be naare fana fara a kan, k'a tereke ni nogon ye, ka kogo k'a la.

I be soro ka nonokene wulilen in see ne olu kan, k'a lamaga kosebe

I b'o doonindoonin ke asetinin kono ka di den ma. A diya fe, den si te se ka ban pomiteleraro la. A ka di wa witaminiba de be a la. Ka den to k'a dun, a be fanga soro, a be tanga bana misenw ma. O la, den be bo a yere la joona, denba fana be lafiya.

Taraweela kadija Sise
Balikukalan baarada nemogoso
Bamako

1997 san - Desanburukalo

Tunga te danbe don

"Farafinke ka here soroyoro dan te tubabuke ka gabugu konoona doren ye". Nin kuma korno in fura donkili do la, mindara "GGwikeyi" fe, ka bo Dawome jamana na, n'o ye Benen ye sisan. A dara san 1960 damine na. Wikeyi ye Benen donkilidala koro ba ye, min y'a ka baara fanba nesin tungarankew ma. Osiratige la, a ye wele bil'a baden farafinw ma minnutaara baarajini ani nafoloni n'a nognon na farajejamawla, k'uka segin ka n'ufasowla, bawo fasokonjeni ka fisla ni tungafe here danbenta ye.

Nin donkili korno maba in be mogo hakili jigin farafinw ka tooro ba do la Faransi jamana kono, san 1996 zuluyekaloni utikalola. Owaatikofolen in na, Faransi jamana nemogow ye farafin caman n'u ka denbayaw gen ka fili kene ma "Sen Berinari dugu" kono. Cew, musow, denyerenniw, denmisenniw, mogokorobaw ni banabaatow bee labora ka bila keneba do kan tile, sanji ani nene na.

Tubabuw ma se ka nefoli were fosi ke nin walejugu in na, fo k'u kanto ko yamaruyaseben te mogo lajabalen ninnu bolo ka sigi Faransi dugukolo kan, ko farafin ninnu ni tubabuw ka adamadenya taabolowteben ni nognon ye cogo si. Uma danninjaniyajuguya in keli ma; u tilara ka mogo ninnu ka tjojawta o waati bee la, k'u jense u ka kunnafonisebenwn'uka telewisonna, ka jira dije mogo bee la, wale fen o fen tun be se ka nin geleya in kunc joona, faransikaw ma son o si ma. Misali la, mogo daw sorola jama in na minnu y'u ban jimin ni dumuni ma, fu be nini ka sa. Nka o bee la, tubabuw ma son ka hine u la fiyewu, fo ka tu sagonawaati se.

Nin wale in mankutu bonya kojugu, Faransi kunnafonijensennaw y'a togoda ko Farafin tungarankew ni Sen Berinari kaw ce geleyaba. Ayefarafinw ni adamadenya danbedonbaa bee dusukasi dije yoro bee la, ka d'a kan, walejugu ninnu tun be senna waati min, o waati kelen na, u jaw tun be ka ita dije mogo bee la tubabuw ka

telewisonsow fe. A kera ko ye, min te se ka lakali ka se a dan na, wa a nognon fana kera jamana were caman na ka teme. Nka sanni mogo min k'i hakilina sinsin nin wale ninnu juguyali kan, i ka kan k'a nini k'u sababuw don.

N'i ye segesegeli ke tunganfetaa kan, ibetaa a soro Faransi, Espaniani angilejamana taabaga ka ca ka teme yoro bee kan, ka d'a kan, o jamana ninnu ni farafinjamana caman ka tarikuw be tali ke nognon na. Omisali do ye tubabuw ka folo wali jamana mara ye farafinna. O de la farafinw ka teli ka taa farajejamaw la, minnu y'u ka jamanaw mara ka teme. Misali la, Paritaa (faransi jamana faaba "Pari") ka nognon Malidew bolo warijnini sira kan ka teme Londiritaa kan, bawo, sira minnu be Mali ni Faransi geres nognon, olu'ta ni Angilejamana ce. O tuma na, mogo be se k'a fo kerenkerennenya la kofarajejamaw n'u ka farafinjamana maralenw ka surun nognon na sira caman kan i n'afotariku, politiki, wariko olu n'u nognon caman. Ola, tarikukaramogowy'umiiri nin ko ninnu kan ka soro k'u kanto ko farafinna ni farajela ye "fasojama caman, dakan kelen ye" sira caman kan. O sababu de y'a to Faransikaw ka warijnibaarakedaw ka ca farafinjamaw kono, in'a fo Konowari, Senegali, Kameruni, Malia n'olu nognon caman werew. Ni tubabuw taara nin jamana kofolen ninnu feri o fen na, u b'uyerejatemine in'a fo ojamanadenw yere. Misali la, Faransika caman be to ka wuli ka bo Faransi pewu, ka na nenafileow, dumunifeereyoro, dolomiyoro, ani warijninyoro caman werew dayele farafinna duguba daw la i n'a fo Leberewili, Dakaro, Duwala, Bamako, Abijan.

Mogo be se k'i yere nininka nin wale suguya ninnu kan: Mun de la tubabuw be bo u fasow kono (u dun y'a jira ko dije fen bee b'u ka o jamanaw kono), ka na warijninyoro dayele farafinna, i n'a fo mogo te soro yan min be se k'o baara ninnu nognon ke?

Nin nininkali in jaabi ka nognon

kosebe: Farafinw be taa farajejamawla warijnini cogo min, farajew fana be na farafinna warijnini na o cogo kelen na, k'a d'a kan geleya minnu be farafinna, o geleya kelenw be farajela. O misali jenjor do ye warikogeleya n'a nifikow ye.

N'i ye jatemine ke farafinw ni tubabuw ce tunganfetaa kan, ibetaa a soro ko caman b'a la minnu ma dakene fiyewu, bawo, waati min tubabuw be farafinw gen ka b'u fe yen, k'olu ye dunanw ye tungarankewa yamaruyaseben te minnu bolo, owaati kelen na tubabuw be u balima baarajininaw bisimila farafinna k'a soro seben fosi nininkali m'a k'u la, k'olu y'an ka dunan kerenkerennenw ye, k'olu fari jelen don, wali k'olu ka jamanaw b'an taw ni fensoro ce.

Ni tunganfetaako mankan wulira waati o waati, Faransikaw n'u ka folo jamana maralenw ce, u ka jamanajemogow b'u kanto k'u be na deme ke k'a nesin farafinna mogo gennenw ma cogo min u be se k'u sigi u fasowla ka baara k'u yere ye. Nka ni mankanw temenna doren, da te don o kuma fan si la tugun.

Ni cogoya jenjor ma soro tubabuw ka nin dantemewale ninnu na joona, geleya caman bena don farafinw ni farajew ce, minnu be se ka ke sababu ye k'u ka sigiregonya taabolo numan tine. O ye i n'a fo siyawoloma ni bcnbaliya jamanaw ni nognon ce, tajurusara jamanadenw ni nognon ce, olu n'u nognon caman werew.

Osiratige la, farajejamana nemogok ka kan ka feere tige sariyaw labatokojuman kono, minnu b'a to tunganfetaala hake dontaw ka segesegeli. Nka n'u donna ka ban, fosi kan'u si soro, wa u fana kana gen tugun. A be ke ten yoro daw la, i n'a fo Kanada ani Amerikijamanaw.

Bamananw b'a fo yoro ma ko "sani mogo min ka jig'i binyoro la, i ka kan ka jig'i talonyoro folo la". O segesegeli in kofe, farajejamaw n'u ka folojamana maralenw nemogow bee ka kan ka fara nognon kan, ka sigikafo ke

tunganfetaa kan. O sigikafō kōnō, u ka kanka sariyaw laben, minnubē jamana maralaw ni jamana maralenw bēs kē jamakulu kelen ye, ka tungarankēya dabila jamanaw ni nōgōn cē, ka d'a kan, farafinw man kan ka kē tungafemōgōw ye farajēla, tubabuw ka tila ka kē mōgō bisimila kojumanw ye farafinna. Ala ye danni kē, a ma kejeni kē, nka o kōrō te ko siya ka fisa

ni siya ye, bawo, joli bilenman kelen de bē boli adamaden bēs wolo jukoro. A bē fōkotunga tē danbē dōn, k'a bē walenuman dōn. O kōrō te fen wēre ye walijamanaw kōnō sariyaw batoli kō tunganfetaalaw fē, sabu ko min tē bēn mōgōma, a kan'a kē a, mōgōnōgōn na. O la, sanni farajēw ni farafinw ka bēn hakilina jōnjōn kelen kan nin ko in na, fan fila bēs mōgōw ka kan ka nōgōn ka

jamanaw laadaw ni sariyaw bato.

Géleyayorōba wēre bē tungafetaa la min kā jugu ni nin bēs ye: o ye farafinw yēredamaw ka nōgōn gen ye ka bō u ka jamanaw kōnō. An ka sinēn wēre sēbenni bēna sinsin o wale kan kōsēbē.

Dagaba Jakite
Jatala Mañanbugu - Bamako

Kabarali tōgōla kupuba

Samatasēge cēdenw ni wale!

K'ata nowamburukalo tile 28 na ka n'a bila desanburukalo tile 4 na, Kabarali tōgōla kupuba tanko 15 nan jēnajew kera Ganbi jamana faaba kōnō.

Jinān, jamāna 7 ntolatantonw ye nōgōn sōrō kēne in kan minnu yē Mali, Ganbi, Senegali, Gine Bisawo, Moritani, Kapu Wéri, Gine Konakiri ani Saralon jamana ye.

Jēnajew sabatikojuman koson, ntolatantonw tilara kulu fila ye. O siratēge la, Mali, Lagine, Saralon ani Gine Bisawo ye nōgōn sōrō kulu kelen kōnō. Kulu in kēcogo ye Mali ntolatan kanubaga caman kamana gan, bawo degelibagako tun b'an ka cēdenw na (Mamadu Keyita bolo bōra ca la) tōn kalifara Mori Goyita la. O tēmēnen kō, dakun tun b'an ni Lagine jamana cēdenw cē.

Mali samatasēge cēdenw bōko fōlō fērē kan, u ni Lagine jamana y'a saran. O don nōgōndere ladala sanga 90 foori la fu-fu la. Samatasēge cēdenw ka bōko filanan kera nbēndiya ni daamulako dan ye u kanubagaw bolo. Kuru 6 ni kelen u y'o kē Gine Bisawo cēdenw na fērē kan, ntolatan sarama kadara kōnō.

Kabarali tōgōla kupuba tanko 15nan jēnajew tile saban nōgōnkunbenw kadara kōnō, Mali ni Saralon jamana ntolatanton cēdenw ye nōgōn dēre ni barika ye. O nōgōn kunben jatigē

bonyara Malicēdenw kanubagaw bolo nka baasi ma bō a ko la. Samatasēge cēdenw ni Saralon cēdenw y'u kōdon nōgōn na ni kuru kelen ni kelen ye.

Sumayila Kulubali n'a jēnōgōnw ni Ganbi jamana cēdenw y'a saran Kabarali tōgōla kupuba cērōtigē ntolatanw kadara kōnō. Ladala sanga 90 foori la samatasēge cēdenw ka kuru kelen kan. N'o tun ma kē, mōgō tun ma sigi n'o ye. Bawo Ganbi jamana kera ko labēnbara ye. U ka ntolatanton sēbekōrō senkōrōmadonnen tun don jama fē. O tēmēnen kō, kuma caman tun fōra Ganbi jamana cēdenw ka ntolatanko barika kan. Nin don nōgōnkunben damine na, Mori Goyita ka cēdenw ye maa caman bila wōsiji kēnē tige la k'o sababu kē u ka ntola basigibāliya ye. O bēs n'a taa, an ka

kuru kelen donnē ma nōnabilā. San 1997 desanburukalo tile 4, ntolatanton 2 ye nōgōn sōrō Kabarali tōgōla kupuba tanko 15 an kēne laban kan, mōgō tun ma sigi ni minnu ye. Mali samatasēge y'a fōlō ye. Kow damine na, mōgō tun m'a bisigi k'o bē tīla Lagine cēden waanew la. Tōn filanan kera Senegali ye. Ale fana y'a yēre bō Lagine bolo cērōtigē ntolatanw kadara kōnō. Nin lahalaya ma kē finyē bila nōgōnkunben daraja la. Wulikofōlō sanga fōlōw nōgōn sifilēli tēmēnen kō, ntolatanton filaninnu ye nōgōn-bēlēn damine ntola tan basigilen kōnō. An ka cēden waane Basala Ture n'a jēnōgōnw y'u jeninyōrō fin fērē cē ma. Seku Bérith ye celu masurunya kē yōrōkonnéne yē Senegali jamana cēdenw ma. Sanga 20 nan masurunya la, samatasēge cēdenw

ye kuru kelen kerun Senegali jamana celu kono. Ntolatan körögérenna o kuru kelen kofe. Senegali jamana cédénw y'u ta ke dasi ka bin ye. O bëe n'a taa, kuru kelen donnen ma nonabila. Samatasége cédénw ye Kabarali togola kupuba tanko 15 nan yalon ka bë Senegali jamana cédénw ne kan ni kuru kelenpe ye.

Koba kera. Nintun y'a san 20 nin kë ye, anka ntolatannaw tun te bëni kupu ye kë kan. Malidenw y'u walejumandón wale in kanma. Osiratége la, jama bora ka taa u kunben kabini pankurujiginkené la, fo peresidan Modibo Keyitá togola ntolatan yorokono. Taanuli kera, ka nisondiya jira. Nka o bëe n'a taa, don kelen wasa kana an ninen sini nesigi kë.

Samatasége cédénwy'uka Kabarali togola kupuba yalonko filanan ke nin ye, nka an be don min na i ko bi, u temennna Afrika ntolatanbaw bëe kere fë. Bidegelibagako bëfasontolatanton na. Mali ntolatanko baarada (FMF) tun y'a bolo bë degelibaga Përitigalika dë nöfë, o ko ma ne soro. U ni Nazara do bë nögön kuma nögonya la. Yanni a kow ka dalakénen an be foli ke Mori Goyita n'a jenogonw ye. Baara jena.

Bakari Sangare

Jekabaara

Labolikuntigi
Tumaní Yalam Sidibe

Sébenjekulukuntigi
Tumaní Yalam Sidibe

Sebenjekulu
Bakari Sangare, Amadu Gajni
Kante, Bakari Kulibali, Idrisa Senu

Jekabaara ni ONG césira
taamabaga
Fanta Kulibali

Nuhun Madani Tarawele ko Banun

Baaraknögonya
MAKOCI, SNV, OCED

Hakébota:
11 000

Sabu ni sababu

Ñebila

Woloden ye woloba jigi ye.

Furucé yé furumuso jigi ye.

Yadu ye Arima woloden ye, k'a kë Limatu furucé ye. Nlnnu mogo fila ye Yaduke iko nonosigilentasuma kunna a ka wuli.

Ni nonowulila ye nono sigi tasuma kunna, a to nine, a te köröt fo nono ka wuli ka soro a ma furufuru ka bon tasuma na. Nonowulila b'a janto nono na cogo o cogo, woloba fana b'a janto a woloden na ten, furumuso fana b'a janto a furuke la ten, sango ni woloden walima furuke ye mögo barikama ye. Yadu ye mögo barikama ye.

Hadamaden b'a lamoyoró fari da. Sigida ye Yadu, a muso n'a woloba kë ka nögön mine kosebe walasa nono kana bon. Fen o fen be nono kisi, u y'u césiri fo ka hakilisigi ni lafiya soro.

Nka janiya ye janiya ye, furance b'a ni wale ce. Umu be don Yadu ka hadamadenya kono. Feere ni feere, dususuma ni dususuma, fo ale ka furu... Oko, Limatu bë bana furakelisababu bë bë Umu na.

Umu fana ye Yadu ke nono ye, k'a sigi tasuma kunna, k'i janto a la. Sababu ni sababu Yadu ni Arima ni Limatuani Umu Ce, kofosi sababuntan te.

Hadamadenya këcogow te kelen ye; k'o sababu ke ko hadamadenya josenw bolen don nögön fe dörön de, n'oté uté kelen ye. Siyaw b'u bë nögön na, sigidaw fana b'u bë nögön na. Jamakulu kelen-kelen bëe n'a ka hadamadenya sigicogo n'a taabolo don. O jamakulu bë ladamuni fana ke n'a kuntilennaw de ye ka nesin cew ma, ka nesin musow ma. Denmisénw bë wuli sere ni sere, mögökocabw. ne b'u la f'u fana ka mögoya temesiraw don k'ufaamuya sigida kono, sigida fila ni nögön ce. O donniya n'o faamuya be jamakulu danbe sinsin, ka du danbe

to a la bonya ni karama kono. O wale bë wolofa ni woloba kunkörta, ka kabilia kuuru bëe togó to a la. Wale don n'a këcogo jena, a be hadamaden kelen-kelen sabati, k'a basigi ani k'a lakana. A yecogo, a kumacogo, a kokecogo bëe ye taamasiyenw ye minnu te teme mögów ninëma.

Fen ma sigidaw bë nögön na, hadamadenw siya be sigidaw bë nögön na.

Bamananjamana, Körögörjamana, Marakajamana, Senujamana, Miyankajamana; ninnu bë ye hadamadenw sigiyoró ye minnu bë se ka bo nögön fe nka kelenw te. Siya b'u bë nögön na. Laadalakow, kokörów fotariku de fana be siyaw bë nögön na. Nka Tubabuw nana, tubabukalan nana, tubabudiinew fana nana ka fara mohamedidiine kan. O kono, siya caman ye kokörów ni laadalakow bila u kofe. Yelema caman donna mara la ka hadamadenya cogoyaw falen.

Nka, o n'a taa o taa, ceköroba dëw y'u kolo geleya, u ka mara këcogo ma bayelëma kojugu. Jamana fan dëw bë yen, mara ma tila bangebaaw la fo ka se sandamadoma yëremahoronya tali kofe.

(A to be kë...)

Daramani Tarawele

CMDT mögo minnu ye sébenni ke boko in kono

Madu Yusuf Sise

Dawuda M. Dawo,
Mahamadu Lariya Sise,

Adama Tarawele

Daneli Kulibali

Amadu Teli

Siyaka Jara

Siyaka Dunbiya

Drisa Jalo